

Samenredzaam in Oldebroek

Omzien naar elkaar nu en in de toekomst.

Januari 2025

Centrum voor Samenlevingsvraagstukken

Samenredzaam in Oldebroek

Omzien naar elkaar nu en in de toekomst

Een project in de werkplaats Sociaal Domein regio Zwolle in samenwerking met de gemeente Oldebroek, Zorgverlening het Baken locatie de Hullen en het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa.

Uitgevoerd door

Leida Janssen, Onderzoeker Viaa Centrum voor Samenlevingsvraagstukken.

Marc Rinkes, zelfstandig Kwartiermaker in het kader van de Regiovisie Samenredzame gemeenschap en in opdracht van Zorgverlening Het Baken, de gemeente Oldebroek en zorgkantoor Zilverenkruis.

Januari 2025

Hogeschool Viaa
Postbus 10030
8000 GA ZWOLLE
038 - 425 55 42

Woord vooraf

Dit rapport beschrijft een project naar de samenredzaamheid in Oldebroek. Uit verschillende rapporten blijkt dat er in Oldebroek al veel gebeurt omtrent het samenredzaam zijn. De inwoners zijn actief in de kerken, het verenigingsleven en zien naar elkaar om in de straten. Toch zijn er ook mensen eenzaam en niet iedereen krijgt de zorg die ze nodig hebben van de mede-inwoners. Het is van belang om voor de toekomst te kijken hoe Oldebroek samen redzaam kan blijven en wat er nodig is om dit te versterken. Dit project heeft plaats gevonden in de kern van Oldebroek rondom Woonzorgcentrum de Hullen. Door middel van dit waarderend project zijn er interventies ontwikkeld samen met de inwoners en professionals die bij kunnen dragen aan de samenredzaamheid voor de toekomst.

De dank gaat uit naar alle betrokkenen bij dit onderzoek, de mensen van de Beweegtuin, de senioren voetbal, Zorgcentrum de Hullen en de verdere professionals en vrijwilligers die een bijdrage hebben geleverd. Ook is dank aan Zorgkantoor Zilveren Kruis verschuldigd die bijdraagt aan de projectkosten.

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van Waarderend Onderzoek, allereerst om te kijken wat werkt er al wel in Oldebroek en om de inwoners en professionals te betrekken bij wat er nodig is voor de toekomst om de samenredzaamheid te versterken.

Dit project maakt deel uit van de Werkplaats Sociaal Domein, het past inhoudelijk goed in de programmalijn 'Verbindende gemeenschappen'.

Inhoud

1. Inleiding

- 1.2 Proces
- 1.3 Specifieke deel vraagstellingen
- 1.4 Leeswijzer

2. Theoretisch kader

- 2.1 Aanleiding voor het onderzoek
- 2.2 Gezond en vitaal ouder worden
- 2.3 Samenredzame gemeenschap
- 2.4 Compassionate communities
- 2.5 Aging in place
- 2.6 Zingeving
- 2.7 Gemeenschapsgevoel

3. Waarderende benadering

- 3.1 Opzet van het project
- 3.2 Define
- 3.3 Discover
- 3.4 Dream
- 3.5 Design
- 3.6 Deliver

4. Onderzoeksmethodologie

- 4.1 Interviews
- 4.2 Inspiratiesessies
- 4.3 Participerende observaties
- 4.4 Analyse
- 4.5 ABCD aanpak
- 4.6 De kwaliteit van het onderzoek
- 4.7 Ethiek

5	5. De resultaten van het onderzoek in de Deliver en Dream fase	13
5	5.1 Hoe kijken de inwoners van Oldebroek naar de toekomst omtrent de zorg voor en met elkaar?	13
6	5.2 Hoe krijgt omzien naar elkaar vorm in Oldebroek volgens de inwoners en professionals?	13
7	5.3 Wat zijn aandachtspunten en kansen ter verbetering van het omzien naar elkaar voor de toekomst?	15
7	5.4 Wat zijn mogelijke interventies voor het versterken van de samenredzaamheid?	17
8	5.5 Resultaten inspiratie sessies	17
8	5.6 Whatsappgroep	18
8	5.7 Ontmoetingsmogelijkheden	18
	5.8 Kennistekort	18
9	5.9 Het creëren van verbinding tussen jong en oud.	19
9		
9	6. Design en Deliver fase	20
9	6.1 Samen ontmoeten en eten in de Hullen	20
9	6.2 Mogelijke samenwerkingsvorm	21
9	6.2 Uitkomsten met betrekking tot het proces	21
10	6.3 Samengevat	22
11	7. Conclusie/Discussie/Aanbevelingen	23
11	7.1 Conclusie	23
11	7.2 Discussie	23
11	7.3 Aanbevelingen	24
11		
11	Literatuur	26
12		
12	Bijlagen	28
	Bijlagen 1	29
	Bijlagen 2	37

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor het project

Hoe zorgen we goed voor elkaar en hoe zien we naar elkaar om? Die vraag wordt steeds belangrijker nu we tegelijkertijd met vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt te maken hebben. Al jaren zijn de verhoudingen aan het verschuiven tussen inwoners, overheid en professionals; in overheidsbeleid wordt de nadruk gelegd op de noodzaak om steeds meer voor onszelf en voor elkaar te zorgen ([Nederland Participatieland \(2022\)](#)). Maar nu komt het er steeds meer op aan: zijn we als samenleving echt zelf- en samenredzaam? Een groot aantal partijen uit Noord-Oost Veluwe heeft deze vraag opgepakt en vertaald naar de Regiovisie Samenredzame gemeenschap (Regiovisie, 2023). Deze visie wordt door diverse betrokken ouderenorganisaties, en in nauwe samenwerking met de gemeenten, verder gebracht naar de praktijk. Zo ook in de Gemeente Oldebroek waar de ouderenzorg organisatie Het Bakken de uitdaging opgepakt heeft en onder andere een 'kwartiermaker samen redzame gemeenschap' heeft aangesteld. Deze kwartiermaker is in gesprek gegaan met alle relevante partijen en wil toewerken naar een gezamenlijk en door het dorp zelf gedragen plan met concrete activiteiten, specifiek rondom de zorg voor ouderen.

De volgende partners hebben aangegeven hier actief bij betrokken te willen zijn, te weten het Buurtbelang Oldebroek, Zorgzaam Oldebroek, Stichting Welzijn Ouderen, Zorgverlening het Bakken, de huisartsen en Gemeente Oldebroek. De kwartiermaker heeft vervolgens de Hogeschool Viaa gevraagd om vorm te geven aan een werkplaatsproject als onderdeel van de Werkplaats Sociaal Domein, waarin de verschillende betrokkenen samen tot een goede gezamenlijke werkwijze komen rondom samenredzaamheid in de kern Oldebroek.

Concreet gaat het om de volgende vragen:

- Op welke bestaande initiatieven in gemeente Oldebroek kunnen we aansluiten om de behoeften van inwoners die er aan ondersteuning en samenwerking is goed in beeld te krijgen?

- Wat is een goede opzet werkwijze om samen met inwoners tot plannen voor samenredzaamheid te komen?
- Wat zijn inhoudelijk en procesmatig uitkomsten van dit proces?
- Wat zijn aanbevelingen voor het vervolg?

1.2 Proces

Vanaf januari 2024 is dit project vormgegeven als project in de Werkplaats Sociaal Domein, onder leiding van een onderzoeker van Viaa samen met de kwartiermaker. Het project is vormgegeven volgens de stappen van Appreciative Inquiry oftewel 'waardierend onderzoek', ondersteund met monitoring van het proces en de opbrengsten door de onderzoeker. Kwartiermaker en onderzoeker zijn gestart met de organisatie van enkele werksessies met die gesprekspartners die hebben aangegeven hier actief bij betrokken te willen zijn. Vervolgens is er een kernteam samengesteld met de kwartiermaker, een onderzoeker, een inwoner van Oldebroek lid van Buurtbelang Oldebroek en een professional vanuit zorgcentrum de Hullen. Dit kernteam heeft nagedacht hoe en waar inwoners te benaderen voor interviews, hoe inwoners te betrekken en verbonden te houden bij dit project en hoe de inhoud van inspiratie sessies vormgegeven.

1.3 Specifieke deel vragenstellingen:

De vragen die tijdens dit project zijn onderzocht door de onderzoeker, zijn:

1. *Hoe kijken de inwoners van Oldebroek naar de toekomst omtrent de zorg voor en met elkaar?*
2. *Hoe krijgt omzien naar elkaar vorm in Oldebroek volgens de inwoners en de professionals?*
3. *Wat geven professionals en inwoners aan als aandachtspunten en kansen ter verbetering van het omzien naar elkaar voor de toekomst?*
4. *Wat zijn mogelijke interventies voor het versterken van de samenredzaamheid en hoe kan dit geborgd worden voor de toekomst?*

1.4 Leeswijzer

Als eerste zullen de belangrijkste concepten die gebruikt zijn in dit project worden onderbouwd vanuit de literatuur, vervolgens wordt de opzet van het project en bijbehorend onderzoek uiteengezet. De resultaten worden in een volgend hoofdstuk gepresenteerd. De interventies worden in het laatste hoofdstuk uitgewerkt en geëvalueerd.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt de literatuur beschreven die de aanleiding vormt voor dit project. Ook de belangrijke concepten die de basis vormen voor het onderwerp samenredzaamheid worden uitgewerkt.

2.1 Aanleiding voor het onderzoek

Vanuit de verschillende rapporten komt naar voren dat er op de Noord Veluwe en specifiek voor Oldebroek er een aantal uitdagingen liggen voor de toekomst. De gemeente heeft een regiovisie ontwikkeld voor het sociale domein (Regiovisie, 2023). Hierin staat dat de gemeente samen met de inwoners van Oldebroek wil streven naar een samen redzame gemeenschap, waarin iedereen de juiste ondersteuning kan krijgen voor werk, inkomen, zorg, opvoeden en opgroeien. Het voorkomen van problemen en de toename van zelfstandigheid worden genoemd als twee maatschappelijke effecten in de samenleving van Oldebroek waar naar gestreefd wordt door de gemeente. De gemeente wil de gezondheid bevorderen, en inzetten op een inclusieve samenleving. Hiervoor is nodig dat de buurtkracht en de ontmoeting gestimuleerd wordt in de gemeente (Adviesrapport, 2023) Ook mantelzorgers en vrijwilligers hebben ondersteuning nodig om overbelasting te voorkomen. Het vinden van voldoende vrijwilligers is steeds moeilijker, omdat veel vrijwilligers nu zelf ouder en kwetsbaarder worden. Door de vergrijzing is er steeds meer mantelzorg nodig en door het combineren van mantelzorg en werk is er sneller kans op overbelasting. Ruimte voor ontmoetingen voor jong en oud, een betere verbinding in de wijk, structurele aanwezigheid van professionals en ondersteuning van buurtinitiatieven kan de betrokkenheid op elkaar stimuleren (Regiovisie, 2023). In april 2023 zijn de inwoners gevraagd, met behulp van een enquête, wat er gedaan moet worden voor ouderen. Hierin is naar voren gekomen dat er voldoende woningen moeten zijn en dat ruimte voor ontmoeting belangrijk is.

Dit onderzoek Samenredzaam Oldebroek is op zoek gegaan naar een concreet plan om de zorg voor ouderen te versterken. Met als doel vitaal en zelfstandig ouder worden in een Samenredzame gemeenschap.

2.2 Gezond en vitaal ouder worden

In 2023 heeft de overheid het Gezond en actief leven akkoord geschreven (GALA). Een van de doelen vanuit het GALA is het versterken van de verbinding met de sociale basis. Belangrijk hierbij is dat er een sterke sociale samenhang aanwezig is en laagdrempelige voorzieningen waar mensen snel op kunnen terugvallen indien nodig. In 2040 is het streven dat er een generatie is met mensen die leven in een gezonde leefomgeving en een betaalbaar zorgstelsel. De mensen geven als eerste zelf invulling aan een gezond leven, en als het nodig is kan er passende hulp worden geleverd. In het GALA staat dat het van belang is om aandacht te hebben voor nabijheid en de menselijke maat, het gaat om omzien naar elkaar in de sociale basis en professionele hulp indien nodig. In de toekomst zullen er steeds meer ouderen zijn die zelfstandig wonen en de mantelzorg zal toenemen. Het is van belang om in te zetten op vitaal ouder worden en het vergroten van zelfredzaamheid heeft hierbij aandacht nodig. Belangrijk is de mogelijkheid voor ontmoeting en ontspanning. Dit draagt ook bij aan het versterken van het omzien naar elkaar in de wijken en buurten.

2.3 Samenredzame gemeenschap

Een concept wat belangrijk is in dit rapport is het concept 'samenredzaamheid'. Het gaat hierbij om collectief het vermogen te hebben handelingen te kunnen doen die mensen in het dagelijks leven verrichten zonder inmenging van de professionals (V&VN). Het collectieve aspect is hierbij van belang, het samen voor elkaar zorgen. Omzien naar elkaar en de juiste oplossingen bieden met elkaar, door de juiste personen in een gemeenschap (Regiovisie, 2023). Een zorgzame gemeenschap waar mensen met elkaar in verbinding zijn en betrokken zijn op elkaar.

2.4 Compassionate communities

In de wetenschappelijk literatuur wordt ook het concept *compassionate community* gehanteerd voor zorgzame gemeenschappen. Het gaat hierbij om levenseinde zorg, maar zorg voor het levenseinde begint met nadenken over kwetsbaarheid en ouder worden al veel eerder in het leven. Deze levenseindezorg is de verantwoordelijkheid van de gemeenschap en niet van een individu, het doel van *compassionate community* is dan ook het versterken van een gemeenschap zodat zorg voor elkaar een nieuwe cultuur wordt en ieders verantwoordelijkheid is (Kellehear, 2013). *Compassionate care* bemoedigt de community om mensen te supporten die leven met kwetsbaarheid of te verwachten kwetsbaarheid bij het ouder worden, professionele hulp en het al bestaande netwerk zoals sociale groepen en kerken werken dan samen (Abbey, et. al., 2020). *Compassionate community* is een holistische definitie van gezondheid wat gaat over psychologische, spirituele en sociaal welzijn, het gaat om de kracht van het sociale kapitaal en het versterken van de sociale verbinding tussen elkaar. Dit sluit aan bij het concept samenredzame gemeenschap en geeft de kern weer van het samen gemeenschap zijn.

2.5 Aging in place

‘Aging in place’ is een concept wat ook beschreven wordt in relatie tot ouder worden. Het gaat hierbij om zo goed mogelijk oud te worden op de plaats die men graag wil (Ring, et al., 2019). De plek waar men woont, de sociale netwerken, de ondersteuning en technologische factoren zijn hierbij van belang. Het ouder worden in de buurt en het huis waar de ouderen wonen en hoe ze emotionele verbinding voelen met de plek zijn factoren die meespelen. De persoonlijke kenmerken als veerkracht en zelfredzaamheid spelen ook een rol bij het thuis ouder worden. Katinka Parni (2023) benoemt in haar proefschrift over het samen met ouderen spreken in plaats van voor ouderen spreken, de aanbevelingen hiervoor zijn het inzetten op het activeren van de gemeenschappen. Door middel van dit waarderend actieonderzoek zijn de inwoners continue betrokken bij de verschillende fasen.

2.6 Zingeving

De betrokkenheid op elkaar draagt ook bij aan de zingeving van ouderen. Hupkens beschrijft in 2018 dat sociale relaties de belangrijkste zingevingbron zijn voor de oudere, positieve familierelaties, romantische relaties en vriendschappen dragen bij aan de ervaren zinvolheid van het leven (Hupkens, e.a., 2018). Het gevoel ergens bij te horen, verwantschap en bondgenootschap dragen bij aan de bereidheid tot wederzijdse steun en hulp (Weiss, 1974). In het artikel van Weis worden er een aantal thema’s naar voren gebracht die bijdragen aan zingeving bij het ouder worden. Er nog toe doen en verwacht worden door anderen, verbondenheid, het voeren van eigen regie, ondersteuning krijgen van anderen waar nodig zijn aspecten die bijdragen aan het ervaren van zingeving in het leven.

2.7 Gemeenschapsgevoel

Om eenzaamheid te vermijden en gevoelens te hebben van adequate support is het nodig een netwerk te hebben waar je advies en informatie kan krijgen van een persoon en een samenwerking wat wederkerig is en betrouwbaar. Personen zoals een leraar en ouderfiguren geven deze zorg vaak, maar het meeste zijn het families. Gemeenschapsgevoel waarin de waarden vriendschap en solidariteit een rol spelen dragen bij aan een zorgzame gemeenschap. Eigenaarschap is een principe wat bijdraagt aan zorg voor elkaar, hoe verantwoordelijk voelen mensen zich met de zorg voor elkaar. Wederkerigheid is van belang in zorgrelaties, geven en nemen is hierbij essentieel (Wander & Machielse, 2024).

3. Waarderende benadering

3.1 Opzet van het project

Het project is vormgegeven vanuit de uitgangspunten van Appreciative Inquiry (AI) oftewel waarderend onderzoek. Dit is een vorm van participierend actieonderzoek waarbij de verandering vorm krijgt met mensen in plaats van voor mensen, ook de individuele ervaringen van de mensen staan hierbij centraal (Masselink, 2020). Hiervoor is in de kern Oldebroek een leergemeenschap gevormd met als kerngroep Agnes de Jong van Buurtbelang Oldebroek, Angela de Vos, professional vanuit het De Hullen, Marc Rinkes kwartiermaker en Leida Janssen onderzoeker van Viaa.

De verschillende fasen van AI zijn doorlopen, als eerste define (waar hebben we het over), vervolgens discover (wat hebben we al), dream (waar willen we heen), design (wat gaan we doen) en deliver (uitvoering).

3.2 Define

Define/verwoorden

Als eerste is de Define fase opgestart. Er is een kleine kerngroep samengesteld met de kwartiermaker, de onderzoeker, iemand van Buurtbelang en de vrijwilligers coördinator van de Hullen. In deze fase is het onderzoeksthema verhelderd, de onderzoeksvragen gespecificeerd en de behoefte aan samenredzaamheid scherper afgebakend. De kerngroep is gedurende het onderzoek tien keer samen geweest, live en online, en er is nagedacht over wie verder te benaderen om in kaart te brengen wat al loopt omtrent de samenredzaamheid en wat er nodig is om dit te versterken.

3.3 Discover

Discover/verwonderen: waarden wat aanwezig is

De kerngroep heeft de inwoners en professionals betrokken die nodig zijn voor het in kaart brengen van wat er al loopt en wat al werkt rondom de samenredzaamheid in de kern Oldebroek. Ook is in deze fase in kaart gebracht wat de

behoefte van de inwoners zijn ter versterking van de samenredzaamheid voor de toekomst. Om deze vragen te beantwoorden is er gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews. Er is een topiclijst opgesteld vanuit de literatuur over samenredzaamheid en de respondenten zijn geselecteerd met behulp van de doelgerichte steekproef en sneeuwbalsteekproef. Via kennissen en contactpersonen werden de respondenten benaderd voor deelname aan het interview (N=16). Het interview duurde 20-60 minuten.

3.4 Dream

Dream/verbeelden: visie op wat zou kunnen zijn (welke toekomst wensen we - met meerdere beelden)

In deze fase is de groep van betrokkenen uitgebreid door in gesprek te gaan met de professionals en inwoners uit Oldebroek (inwoners, ondernemers, zorgprofessionals, welzijn- en zorg stichtingen en verenigingen, ouderen organisaties, de kerk, de gemeente). Dit om de behoefte en mogelijkheden van de betrokkenen goed in beeld te krijgen en met wat er reeds aanwezig is uit de discover fase tot een plan te komen voor interventies en dit in de volgende fase te concretiseren. Er zijn twee inspiratiesessies geweest in de Hullen. In de eerste bijeenkomst werd de onderzoeksmethode en het doel van het onderzoek gepresenteerd en vervolgens werd de World Café-methode toegepast om met elkaar na te denken over hoe het omzien naar elkaar nu vorm krijgt en wat er nodig is om dit te versterken voor de toekomst.

De groep (N=14) werd verdeeld in twee tafels waarin de thema's samenleven en samenwerken werden besproken. Bij de tweede bijeenkomst is er aan de hand van casuïstiek over het open deuren beleid in de Hullen nagedacht over welke interventies er nodig zijn om het de samenredzaamheid zijn te waarborgen voor de toekomst (N=16).

3.5 Design

Design/vormgeven: Samen ontwerpen van gewenste toekomst (bepalen van de eerstvolgende bestemming)

In deze fase is een aantal van de bedachte interventies verder geconcretiseerd in samenwerking met de inwoners en de professionals van de Hullen. Deze zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 6.

3.6 Deliver

Delivery/vernieuwen: Deze laatste fase bestaat uit een iteratief proces van experimenteren, evalueren en bijstellen totdat het gewenste resultaat is bereikt.

Er is een begin gemaakt met het monitoren en evalueren van een aantal interventies. Er zijn vier interviews geweest met betrokkenen van de interventies, vrijwilligers en professionals (N=4).

4. Onderzoeksmethodologie

Het AI-project is ondersteund met diverse vormen van onderzoek, die zijn verweven met het AI-proces. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke onderzoeksmethoden er zijn gehanteerd.

4.1 Interviews

Er hebben verschillende interviews plaatsgevonden, zowel individuele interviews, als een duo-interview en een groepsinterview (N=20). Het half gestructureerde interview is gebruikt, er zijn vanuit de literatuur topics, een aantal open en gesloten vragen opgesteld (Verhoeven, 2022). Om zicht te krijgen op de ervaringen met omzien naar elkaar is deze methode gebruikt, de respondenten kregen de mogelijkheid ervaringen te delen en in de context te plaatsen, doorvragen en reageren op elkaar is passend bij dit onderwerp. Ook vanwege de beperkte omvang van dit onderzoek en om meer de diepte in te gaan met de interviews, is gekozen voor deze kwalitatieve onderzoeksmethode. De respondenten zijn geselecteerd door middel van de doelgerichte en sneeuwbal steekproef (Eelderink, 2021). Via poortwachters, professionals en inwoners uit Oldebroek werden mensen benaderd. Ook via de respondenten werden andere respondenten aangedragen.

4.2 Inspiratiesessies

In de discover- en dreamfase zijn er inspiratiesessies gehouden waar de deelnemers mee konden denken en doen. In de discoverfase is er gebruik gemaakt van de World Café-methode (Eelderink, 2021). Dit is een effectieve manier om de dialoog in groepen te faciliteren en een eerste zet te doen richting co-creatie. De deelnemers (N=14) deelden in verschillende rondes van 20 minuten hun ideeën en perspectieven over samenredzaamheid en samenwerking in Oldebroek. Ook de sterke kanten en kansen van omzien naar elkaar in Oldebroek werden hierbij besproken. De facilitators, mensen van de kerngroep, zorgden voor het bijhouden van de oogst. In de dreamfase werden de deelnemers (N=16) gevraagd de ideale situatie uit te tekenen en hier commitment aan te verbinden. Deze sessie werd

georganiseerd door Arnold Messelink van Netwerkmakers ([Netwerkmakers | Nederland](#)).

4.3 Participerende observaties

Gedurende het project hebben er participerende observaties plaatsgevonden door de onderzoeker en de kwartiermaker. Hier zijn aantekeningen van gemaakt. De observaties waren met name gericht op de samenwerking tussen de professionals, inwoners en de verschillende betrokken partijen bij dit project ten behoeve van de samenredzaamheid.

4.4 Analyse

De interviews werden opgenomen en getranscribeerd. Van de inspiratiesessies werden aantekeningen en foto's gemaakt. Deze data is geanalyseerd met behulp van de thematische analyse (Verhoeven, 2020). De data is als eerste in fragmenten opgedeeld, vervolgens zijn hier codes aan toegekend en werden de codes gegroepeerd. Daarna werden er thema's aangekoppeld. De verfijning, revisering en structurering is de laatste stap, hierbij werden de onderzoeksvragen beantwoord.

4.5 ABCD-aanpak

Asset Based Community Development (ABCD) is een aanpak die eind jaren '80 ontwikkeld is door John McKnight. De ABCD-methode is nog steeds actueel en het begint altijd bij datgene wat al aanwezig is in een community: de bronnen. Het maakt een samenwerking mogelijk waarin, op basis van gelijkheid en wederkerigheid, met inwoners gewerkt wordt (Movisie, 2018). Ook binnen de brede regiovisie wordt met deze methodiek geëxperimenteerd, bijvoorbeeld in Epe in samenwerking met Viattence. Het vereist een omgangsvorm met en positie voor inwoners die in veel branches anders wordt gehanteerd en suboptimaal wordt gezien vanuit de ABCD-methodiek.

4.6 De kwaliteit van het onderzoek

Om de kwaliteit van dit onderzoek te waarborgen zijn er verschillende criteria toegepast. Als eerste is een audit trail bijgehouden. Dit zijn aantekeningen van de overleggen van het kernteam en verslagen van de inspiratie sessies. Er is ook triangulatie toegepast. Er zijn verschillende mensen benaderd uit de verschillende groepen van Oldebroek, zowel kerken, verenigingen en sportclubs, professionals en ondernemers. Er heeft regelmatig peeroverleg plaatsgevonden. Er is overleg geweest met de deelnemers van de kerngroep maar ook andere onderzoekers hebben meegekeken naar proces en analyse. Ook vond er peerdebriefing plaats, met een onafhankelijke expert werd het proces en analyse besproken.

4.7 Ethiek

Dit onderzoek heeft ethisch verantwoord plaatsgevonden (O'Leary, 2014). De respondenten vulden vooraf aan het interview een informed consent in, ze werden geïnformeerd over de reden van het interview en de anonimiteit van de respondenten is gewaarborgd. Deelname aan het onderzoek is vrijwillig en de respondenten konden te allen tijde aan geven als ze wilden stoppen met het onderzoek.

5. De resultaten van het onderzoek in de Deliver en Dream fase.

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten beschreven aan de hand van de verschillende deelvragen in de discover en dream fase.

5.1 Hoe kijken de inwoners van Oldebroek naar de toekomst omtrent de zorg voor en met elkaar?

Uit de interviews komt naar voren dat de respondenten nadenken over de toekomst als ze ouder en kwetsbaarder worden. Het zelfstandig blijven en op de eigen plek blijven wonen worden genoemd als belangrijke aspecten van ouder worden. *“Niemand geeft het graag uit handen als je ouder bent en je wilt graag blijven wonen op je eigen plek” (R10).* *“Ik wil zoveel mogelijk zelf doen in de toekomst, als het kan gaan we daar nooit weg” (R1).* Maar er zijn ook respondenten die er minder over na hebben gedacht. *“En dan denk ik aan de ene kant van ja, komt tijd komt raad en je ziet om je heen wel mensen wegvallen en dan denk je, ja het komt er aan” (R2).*

De familie banden in Oldebroek zijn hecht volgens verschillende respondenten en de mensen gaan er vanuit dat de familie wel zorg draagt voor hen als er zorg nodig is. *“Gelukkig heb ik de kinderen dichtbij en ze zitten in de zorg, we hebben alles beneden drempelvrij” (R10).* Ook in de straten wordt er omgezien naar elkaar. De respondenten houden elkaar in de gaten en dat wordt erg gewaardeerd. *“We komen wel bij elkaar over de vloer, we houden elkaar in de gaten en dat waardeer je erg, dat is best belangrijk” (R2).* Maar er zijn ook straten waar daar anders over wordt gedacht. *“Ik denk niet de burens dan helpen, zo sociaal zijn ze niet” (R10).* Er zijn ook grenzen aan de zorg die ze willen ontvangen van familie en buurt. Bij lichamelijke zorg ontvangen ze liever zorg van professionals, thuis of in een verzorgingstehuis. *“In de toekomst bij afhankelijkheid naar verzorgingshuis huis” (R1).* *“Geen lichamelijke zorg” (R1).*

De mantelzorgwoning wordt ook genoemd als een mogelijke oplossing voor afhankelijkheid en kwetsbaarheid bij ouder worden. *“Ze moeten makkelijker worden in de mantelzorgwoningen, als je heel graag je ouders wilt helpen of steunen of andersom, dat je dat met je kinderen samen wilt”.* *“Je ziet steeds meer ouderen bij de kinderen wonen, mantelzorgwoningen is wel een heel groot deel van de toekomst” (R8).* Ook wordt de angst voor de toekomst uitgesproken omtrent huisvesting. *“Ik ben bang dat er geen huisjes voor ons zijn, want er komen buitenlanders en jonge gezinnen” (R10).*

5.2 Hoe krijgt omzien naar elkaar vorm in Oldebroek volgens de inwoners en professionals?

Uit de data van dit onderzoek komen verschillende aspecten naar voren die wat zeggen over wat er al werkt bij het samen redzaam zijn. Allereerst gaat het om de visie en waarden van waaruit men handelt. De familie, de kerken en het verenigingsleven dragen ook bij aan het omzien voor elkaar. De straten en buurten worden ook genoemd als een belangrijk aspect van verbinding. Het gemeenschapsgevoel bij een kerk of vereniging en de betrokkenheid op elkaar vanuit deze groepen dragen bij aan het samen redzaam zijn.

Visie op omzien naar elkaar

De respondenten geven aan dat het omzien naar elkaar en de betrokkenheid onderling belangrijk is en een verantwoordelijkheid is van de mensen. Een respondent benoemt dit als een belangrijke waarde vanuit de religie. *“Omzien naar elkaar en dat, dat ook wel echt vanuit het geloof, dat moet ja” (R7).* Ook is helpen een zaak vanuit het hart en wordt het een normale zaak gevonden om betrokkenheid op de ander te tonen, maar het is ook van belang dat het bij je past: *“Het heeft zoiezo met het hart te maken, de een heeft het wel in zich de andere niet” (R7).*

Een ander zegt hierover: *“Ik vind dat ook normaal, ook omdat je misschien niet beter weet” (R8).*

Het omkijken en de gemeenschapszin zijn aspecten die bijdragen aan de zorgzaamheid. *“Je moet gewoon omkijken naar elkaar” (R1).* *“Er is wel een redelijke gemeenschapszin in Oldebroek dat loopt erg via de kerkelijke lijnen” (R3).* Ook is de bereidheid aanwezig om elkaar te helpen. *“Ik ben bereid om te helpen” (R3).*

In Oldebroek staat het omzien naar elkaar hoog in het vaandel, mensen hebben aandacht voor elkaar en zijn betrokken op elkaar vanuit een diepe waarde van zorgzaamheid. Een respondent die zelf wijkverpleegkundige was zegt hierover: *“Omzien naar elkaar staat hoog in het vaandel in Oldebroek, bijvoorbeeld de buurman die zegt, je hoeft vanavond niet te komen voor de kousen dat doen wij (familie/buren) wel” (R11).*

Vanuit de formele organisaties wordt er ook veel voor de mensen gedaan. Bijvoorbeeld De Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV), die kan ook ingezet worden voor onder andere medicijnen halen. Ook Welzijn Ouderen doet verschillende projecten: *“Welzijn Ouderen doen ook veel projecten, kaarten sjoelen, handwerken etc.” (R11).* Ook Zorgzaam Oldebroek is actief in het regelen van bijvoorbeeld vervoer, en klussen.

Het actief en betrokken zijn op elkaar geeft ook een goed gevoel bij de mensen. Gevoelens van trots en dankbaarheid komen naar voren in de interviews. *“Ik heb dat ook gedaan, dat ben je toch een beetje trots, ja een goed gevoel ja” (R2)* en *“Ik vond het wel prettig dat ik het bijdrage aan kon leveren aan de gemeenschap” (R2)* en *“Dankbaar dat ik dat heb kunnen doen” (R9).*

Familie

Een ander thema wat genoemd wordt bij het omzien naar elkaar zijn de familiebanden. In Oldebroek zijn deze familiebanden hecht, volgens de respondenten. De meeste familie woont dichtbij elkaar en zijn onderling betrokken.

“Ik denk dat in de gemeente Oldebroek er heel erg naar elkaar wordt omgezien binnen families” (R9). *“Oldebroek is best een dicht geheel, heel veel familie en dan hebben ze wel oog voor elkaar” (R5).* De familie hoeft maar iets te vragen en mensen komen bij elkaar langs en helpen: *“Als iemand wat nodig heeft dan help je elkaar, iemand hoeft maar iets te vragen of aan te geven en de ander is er, een simpel klusje” (R8).* Ook dragen familieleden zorg voor bijvoorbeeld de tuin bij het ouder worden. Familie blijft veelal dicht bij elkaar wonen. *“We kunnen niet voorstellen dat er iemand op een uur afstand gaat wonen” (R8).* Een ander zegt: *“Gelukkig heb ik de kinderen dichtbij” (R10).* Familie geeft ook zorg aan elkaar vanuit wederkerigheid. *“Dat je dat voor je ouders kan doen, die hebben ook altijd voor jou gezorgd” (R5).* Bij afhankelijkheid en ziekte gaan families met elkaar overleggen hoe de zorg aan te pakken met elkaar. *“Stel dat mijn moeder hulpbehoevend is dan gaan we daar als familie natuurlijk een plan voor smeden” (R6).* Ook geven families aan elkaar eventueel lichamelijke zorg te geven. Een kleindochter zegt hierover: *“Als familieleden waren we heel erg betrokken bij de zorg, ook bijvoorbeeld douchen van mijn opa” (R9).* Het verhaal hierbij is wel dat haar opa dementie had en haar niet herkende als haar kleindochter, dat scheelde voor haar in de intieme lichamelijke zorg.

De familie zorgt vaak nog meer voor elkaar dan mensen uit straten of buurten. *“Familie wil wel helpen, als het mijn ouders zijn of familie en zus dan willen ze alles wel doen, komt het wat verder af dan wordt het lastiger” (R6).* Dit wordt bevestigd door een andere respondent. *“Ik denk dat er voornamelijk heel veel naar familie wordt omgekeken en niet zozeer de buurt” (R8).*

Voorbeelden/initiatieven van omzien naar elkaar

Binnen het verenigingsleven en de kerken wordt veel naar elkaar omgezien. Een respondent geeft bijvoorbeeld aan dat het volksdansen een groep is waar men ook naar elkaar omziet en betrokkenheid naar elkaar toont: *“Ik zit op volksdansen, ik heb twee mensen bezocht die ziek zijn en een bloemetje gebracht” (R10).*

“We hebben geregeld bloemen gebracht bij de Hullen, dat is een initiatief uit ons gezin, wat kunnen wij doen voor een ander” (R5). “Ligt er iemand in het ziekenhuis dat gaat er een keer iemand langs of koopt een bloemetje” (R7).

Straten en buurten

In de straten en wijken binnen Oldebroek zijn er allerlei initiatieven om naar elkaar om te zien. Er zijn appgroepen waarin bijvoorbeeld afgesproken wordt wie er langs gaat of kookt bij ziekte of zorgen. *“We hebben een app groep en is er wat met iemand dan wordt er over en weer gepraat, wanneer kan iemand langsgaan en koken, dus hier in de straat zit dat wel, omzien naar elkaar” (R7). “Wij zitten in een vaste buurtapp en dan doen we af en toe boodschappen voor elkaar” (R9).* Ook worden er over en weer sleutels uitgewisseld. *“Kijken of iedereen al wakker is, dat je een beetje op elkaar let, we hebben het telefoonnummer van de buurvrouw en de sleutel” (R10).* De geïnterviewde inwoners van Oldebroek geven aan dat men opmerkelijk is in de straat en op elkaar let. *“Regelmatig even kijken bij de oudere mensen in de straat, en helpen in de tuin” (R1).* Maar ook buurt activiteiten dragen bij aan het omzien naar elkaar. *“Ook buurt bbq, maar ook lief en leed met elkaar delen en naar elkaar omzien” (R9).*

Kerken

Ook in de kerken wordt er actief om gezien naar elkaar; *“Hier een kerk geeft veel om ouderen... bloemetjes voor oudere mensen, ik ben verbaasd wat ze bij de kerk allemaal voor mij doen” (R10).* Voor en na de diensten in een kerk is er ruimte voor ontmoeting en koffie. Binnen de kerken wordt er veel voor de ouderen gedaan. *“Vanuit de gemeente (kerkelijke) hebben we heel veel initiatieven, taxi’s, ouderen middagen” (R9).* Verder worden ouderen en hulpbehoevenden naar de kerk gebracht en opgehaald, er komen mensen langs bij de ouderen en er zijn oudermiddagen. Ook zijn er bijvoorbeeld kookmiddagen. *“Bij de 70 plussers, daar waar zorg is worden wel veel kaartjes gestuurd en bezoeken afgelegd” (R6).* In de kerk zijn er veel activiteiten waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten. *“We zijn een kerkelijke gemeente van jong en oud en we komen heel graag bij de ouderen hier in de*

wijk even op de koffie” (R9). In de kerk waar een respondent lid van is, is een project Jong ontmoet Oud, er wordt dan een filmpje gemaakt van een jongere die een ouder iemand interviewt. Dit spreekt de mensen erg aan. *“We hebben ‘Jong ontmoet oud’, mensen gaan iemand interviewen en daar komt een filmpje van, beetje die verbinding krijgen, het emotioneert mensen, het spreekt ze aan” (R7)*

Binnen de kerk is ook aandacht voor de jonge gezinnen. Een voorbeeld hiervan is een opvoedingsavond waar ouders met elkaar opvoedthema’s kunnen bespreken en delen. *“Voor jonge gezinnen worden er bijvoorbeeld opvoedingsavonden georganiseerd” (R9).*

5.3 Wat zijn aandachtspunten en kansen ter verbetering van het omzien naar elkaar voor de toekomst?

Uit de interviews komt ook naar voren dat er zeker aandachtspunten zijn op het gebied van naar elkaar omzien.

Als eerste heeft er na corona een verandering in Oldebroek plaatsgevonden. De respondenten zeggen hierover: *“De sociale contacten zijn echt minder geworden na de corona” (R10).* Ook de tijdsgeest draagt bij aan verminderde betrokkenheid op elkaar; *“Vroeger had je veel meer verenigingen en voetballen nu is iedereen met schermpje”. (R10)* Vroeger kende men elkaar in de straten, nu komen er nieuwe mensen te wonen, ook van buiten af waardoor de sfeer in de straten veranderd. Mensen geven aan dat er dan minder is wat ze bindt en het daardoor moeilijker is om contact te krijgen. *“Ik weet ook genoeg straten waar dat niet gebeurt, daar wonen buitenlanders, niet om daar neerbuigend te doen, maar mensen die toch al moeite hebben om hun eigen leven op de rit te krijgen, laat staan dat ze dan voor een andere de deur open kunnen hebben” (R7).* Een respondent formuleert het zo; *“Om 9.00 zijn ze allemaal naar het werk, ze kunnen mij wel dood schieten niemand die het merkt, ze sporten en werken, ze zijn wel aardig hoor, maar je ziet ze niet” (R10).* Een ander zegt hierover: *“Er is een nieuw gezin in de straat, ze werken allebei, als je buiten bent praten we met elkaar maar verder niets, er is afstand” (R2).*

Contact tussen oud en jong

Er wordt een kloof ervaren tussen het contact met oud en jong. De respondenten geven aan dat de communicatie van de jeugd anders is dan van de ouderen. *“De jeugd is het niet meer gewend te communiceren, er is geen gesprek thuis, de jeugd leert niet meer communiceren” (R5).* *“Je merkt dat de jeugd anders is dan de ouderen” (R2).* Het geeft ook wat onzekerheid en angst naar de jeugd door een oudere. *“De jeugd is mondiger dan vroeger, maar nu moet je oppassen als je ‘s avonds in het donker fietst” (R10).* *“Ik denk dat Nederland veel te vrij wordt in alles, kijk voor de toekomst voor ouderen dat die zich vooral zichzelf moeten redden iedereen leeft natuurlijk heel erg voor zichzelf, kinderen moeten weerbaar zijn en zichzelf op nummer een zetten en als de hele wereld zichzelf op nummer een zet, ja dan weet ik niet of er nog naar elkaar wordt omgekeken” (R8).*

Jongere mensen werken allebei en hebben minder tijd om om te zien naar de oudere in de straat. Ook komen ouderen minder met de jongere in de straat in aanraking. *“Door de verjonging van de populatie hier, de ouderen waren thuis hadden meer tijd, nu werken ze vooral, wel twee auto’s maar ze kunnen niet ingezet worden voor rijden ofzo” (R11).*

Ouderen geven aan de kinderen niet te willen belasten met hun zorg vraag. Ze hebben vroeger veelal voor de ouderen gezorgd. Dit willen ze nu de eigen kinderen niet aandoen. *“Maar nu wordt het minder, de bereidwilligheid is heel hoog, maar nu zeggen mensen: ik wil ze dat niet aandoen, ze zijn druk, drukke baan, druk met kinderen, ze kiezen nu meer voor professionals, nu zeggen 75 plusser, ik wil niet afhankelijk zijn van de kinderen... Ik heb veel voor mijn ouders gedaan ik wil niet dat de kinderen dit voor mij hoeven doen” (R11).*

Behoeftes aan zingeving

Zoals al te lezen is wordt er veel voor de ouderen georganiseerd en ziet men naar elkaar om in Oldebroek. Maar er is ook behoefte aan meer diepgang in de activiteiten en zorg voor de eenzame mensen. *“De ouderen zijn aan het eind van het leven en hebben behoefte aan diepgang, zeker bloemschikken is gezellig maar echt, hoe is het echt met mij, een gezellige locatie is niet genoeg” (R6).*

Aandachtspunten omtrent de mantelzorgwoning

Een ander aandachtspunt wat betreft het omzien naar elkaar wat genoemd wordt zijn de problemen voor het plaatsen van een mantelzorgwoning. Het wordt niet makkelijk gemaakt om een mantelzorgwoning te plaatsen en de regels zijn erg ingewikkeld. *“Niet makkelijk gemaakt te wonen waar ze nu wonen, mantelzorgwoning willen plaatsten maar dat is niet mogelijk” (R5)* en *“Ze moeten makkelijker worden in de mantelzorgwoningen, ze zijn erg kritisch op de regels” (R10).*

Kennistekort omtrent mogelijkheden voor zorg

In Oldebroek zijn er ook nog ouderen die geen internet hebben of digitaal niet vaardig zijn om de juiste informatie en zorg te kunnen vinden en organiseren. Bij sommigen helpen de kinderen of kleinkinderen maar er zijn ook ouderen die aangeven geen internet te hebben. Er zijn wel boekjes en folders op papier. Maar ook dat is niet altijd voldoende. Een respondent zegt hierover: *“Ik had heel hard hulp nodig maar wist het niet” (R10).* *“Alles via internet, ik word 86 weg met die rommel” (R10).*

Eenzaamheid

Ondanks alle zorg die de kerken, families en formele organisaties geven zijn er ook mensen die eenzaamheid ervaren en veel minder contact hebben met familie en straatgenoten. *“Er is echt veel eenzaamheid en dat vind ik echt droevig, dat raakt mij wel altijd” (R7).* Een ander zegt hierover: *“Wij spreken het beste deel, want degene die geen openheid willen geven houdt het af” (R11).*

Ook als je naar een andere kerk gaat als de rest van de familie, dan kan dat een probleem zijn voor het ontvangen van zorg. *“Het is wel dat er veel wordt georganiseerd in de kerken, maar als je naar een bepaald soort kerk gaat en de ander naar een andere kerk, dan kan dat een probleem zijn in de familie” (R5).*

5.4 Wat zijn mogelijke interventies voor het versterken van de samenredzaamheid?

Als mogelijke interventies die kunnen bijdragen aan het versterken van de onderlinge verbondenheid worden verschillende dingen aangegeven in de interviews. Oud en jong zouden meer activiteiten samen kunnen gaan doen. Ook het aanstellen van een buddy/maatje is een mogelijke oplossing. Verder het opstarten van meer mogelijkheden voor ontmoeting, bijvoorbeeld de mogelijkheid om mee te eten bij De Hullen en fysieke ruimte voor ontmoeten en koffie, zoals een huiskamer.

Verbinden jong en oud

Om de relatie tussen jongeren en ouderen te versterken wordt er genoemd dat samen dingen doen kan bijdragen aan de verbinding onderling. *“Je zou iets gezamenlijks moeten gaan doen, fietstocht bijvoorbeeld, werkte goed”*(R2). Het gebruik van sociale media kan wellicht ook bijdragen aan de bewustwording onder jongeren dat er behoefte is aan zorg en aandacht voor ouderen. *“Misschien op facebook of instagram of de plaatselijke kranten, nou dit is een oudere van onze gemeente”*(R6). Ook het verhuren van appartementen aan jongeren met bijvoorbeeld een zorgverplichting kan ook uitwerken dat jong en oud meer verbonden worden. Verder zou het de samenwerking met scholen nog meer verdieping kunnen krijgen. Er is natuurlijk al de maatschappelijke stage, maar ook in het onderwijs kan er aandacht aan het onderwerp ouderen en de toekomst worden gegeven. Zodat het breder gaat leven in de samenleving. *“Bijvoorbeeld een uurtje in de week ofzo, dat het ter sprake komt, niet eens dat je er heen moet ofzo, maar dat ze zo en breder beeld van de samenleving krijgen* (R11).

Maatjesproject

Een ander idee wat wordt genoemd om het omzien naar elkaar te versterken is een maatjesproject of het aanstellen van buddy's. *“Jongeren willen dat wel doen een soort kleinkind zijn van iemand, een buddy”*(R6). *“Dat mensen gewoon een bepaald maatje hebben, niet iedereen heeft natuurlijk familie, ik denk dat daar wel echt winst te behalen is* (R7).

Ruimte voor ontmoeting

Voor mogelijkheid om elkaar te ontmoeten worden er verschillende dingen genoemd. Het belang van ontmoeten en samenkomen wordt ook genoemd. *“Een centraal punt, iedereen heeft wat nodig waar je naar uit kijkt”* (R10). *“In ieder geval dat je je verhaal kwijt kunt, iemand die dat ziet.. een signalerings functie, eenzaamheid, zingeving, ontmoeten van elkaar, de Hullen is dan laagdrempelig, dat is meer van iedereen”* (R11). De mogelijkheden in de Hullen zouden kunnen worden uitgebreid voor ontmoeten en eten. Bijvoorbeeld het samen eten bij de Hullen. *“Voor een lage prijs kunnen ze gewoon dagelijks mee-eten”* (R6). Maar ook het opzetten van een huiskamer is een idee. In Wezep is er ook een huiskamer opgestart en de ervaringen hiermee zijn positief. *“Huiskamer lijkt mij wel goed, wel behoefte in Wezep hebben ze dat ook, vroeger was dat in de Hullen”* (R10).

5.5 Resultaten inspiratiesessies

In de eerste sessie, waarin de fases Define en Discover aan de orde kwamen, werd de groep verdeeld in twee tafels. Bij de verschillende tafels werden andere onderwerpen besproken en er waren gesprekleiders aanwezig. Bij de eerste tafel ging het over hoe samenredzaamheid eruit ziet. De deelnemers gaven aan dat er om gaat iets voor een ander te doen en gemeenschapszin. Elkaar kennen en gemeenschappelijke activiteiten dragen bij aan de samenredzaamheid. Gelijkwaardigheid en wederkerigheid werden ook genoemd als belangrijke concepten die nodig zijn voor samenredzaamheid. Bij samenredzaamheid gaat het om alle mensen en leeftijden van nul tot honderd. Omtrent samenredzaamheid kwamen er ook zorgen naar voren. Aandacht voor mensen van buiten de kerken en zorg voor vrijwilligers vanuit de gemeente zijn aandachtspunten. Ook professionals zijn soms handelingsverlegen om mantelzorgers in te zetten in de dagelijkse zorg bij opname in een verpleeghuis.

Bij de tweede tafel werd het onderwerp samenwerking en formele zorg besproken. In Oldebroek zijn er allerlei organisaties actief. Het PIO, Platform Informele zorg, Present, SWO, Diaconaal Platform etc. Bij een boekhandel was altijd

ruimte voor ontmoeting en een luisterend oor, maar dat gaat stoppen. Er wordt genoemd dat het Buurtbelang Oldebroek graag een huiskamer wil in Oldebroek. De Hullen wil graag een ontmoetingsplaats zijn, maar missen vrijwilligers om dit te faciliteren.

De tweede inspiratiesessie was de Dream fase. Arnold Messelink van Netwerkmakers leidde deze sessie ([Netwerkmakers | Nederland](#)). Er waren mensen aanwezig uit verschillende organisaties, zorginstellingen, kerken, gemeenten en inwoners van Oldebroek. In deze sessie stond het dromen over de gewenste situatie centraal omtrent samenredzaamheid. Hierbij werd gebruik gemaakt van verschillende vragen zoals; waar sla ik op aan, wat maakt dat ik hier zit, wat denk ik zelf te kunnen bijdragen, waarom wil ik dit doen, hoe denk ik het te willen doen en wat heb ik nodig van anderen om het te concretiseren.

De groep werd in drie tafels verdeeld met verschillende thema's. Als eerst tafel een, hier werd het open deuren beleid bij de Hullen besproken en hoe de buurt hierbij kan worden betrokken. Tips die naar voren kwamen zijn: een schoolzone creëren, zebepad nodig, domotica, maar ook bijvoorbeeld een whatsappgroep voor veiligheid. Ook is het nodig dat de kennis omtrent dementie wordt vergroot. Bij tafel twee is nagedacht over hoe de ontmoeting kan worden versterkt in de Oldebroek. Ideeën die werden genoemd zijn een koffietafel bij de supermarkten, samen eten in de Hullen, samen met een NR 13 (Jongerenwerk Oldebroek) het jongerenwerk activiteiten opzetten, in de Hullen een Pooltafel en Air-hockey neerzetten om de jeugd binnen te krijgen. Ook een openbaar toilet werd genoemd. Bij tafel drie is nagedacht over de reddingsbrigade; een whatsappgroep om bijvoorbeeld dementerende terug te brengen naar de Hullen bij het open deuren beleid, een netwerkkapp ter signalering en met ophaalservice. Vervolgens ging het over tot actie en concretisering van de genoemde ideeën.

Uit de resultaten van de interviews en de inspiratiesessies kwamen er een aantal interventies uit die bij kunnen dragen aan het versterken van de samenredzaamheid. Dat zijn het opstellen van een WhatsApp groep, het creëren van ontmoetingsmogelijkheden, kennistekort over dementie en het verbinden van oud en jong. Deze onderwerpen worden hieronder nog verder uitgewerkt.

5.6 Whatsappgroep

Om het omzien naar elkaar te versterken en de zorg voor dementerende bij het open deuren beleid, zou een WhatsAppgroep kunnen bijdragen. Met deze appgroep kan zorg gedragen worden voor dementerenden die bijvoorbeeld verdwaald zijn in Oldebroek. Er kan dan een oproep worden gedaan op de appgroep en dan kan iemand worden ingeschakeld om de bewoner weer terug te brengen. Deze whatsappgroep heeft een coördinator nodig en er moet verder nagedacht worden over hoe dit verder kan worden uitgewerkt en welke afspraken er nodig zijn in deze WhatsAppgroep.

5.7 Ontmoetingsmogelijkheden

Voor het versterken van de ontmoetingen in Oldebroek is het wellicht mogelijk om bij Zorgcentrum de Hullen een open tafel op te starten. In de supermarkten kunnen misschien weer koffietafels worden geïntroduceerd. De Hullen heeft dit gelijk opgepakt en is gestart met eten voor de inwoners van Oldebroek. Mensen kunnen iedere avond komen eten en laagdrempelig aansluiten. Er zijn al vrijwilligers hiervoor geactiveerd. Ook de koffietafel in de supermarkten draagt bij aan de mogelijkheid voor verbinding. Deze koffietafel en de mogelijkheden hiervoor worden nog verder verkend met de ondernemers.

5.8 Kennistekort

Uit de inspiratiesessie kwam ook naar voren dat er onwetendheid is over dementie en hoe hier mee om te gaan. De organisatie Dementievriendelijk kan helpen hierover voorlichtingen op te zetten. Dit wordt in de toekomst nog verder uitgewerkt.

5.9 Het creëren van verbinding tussen jong en oud

De verbinding tussen jong en oud kan worden versterkt door het opzetten van activiteiten waarbij jong en oud samenkomen. De burendag in september 2024 bij de Hullen is een moment waar oud en jong elkaar kunnen ontmoeten. Ook het opzetten van buddy's kan worden geconcretiseerd. Hierbij kan een jong iemand gekoppeld worden aan een bewoner van de Hullen, voor bijvoorbeeld een spelletje of een wandeling of iets dergelijks.

6. Design en Deliver fase

In dit hoofdstuk worden er een aantal van de genoemde interventies uit het vorige hoofdstuk verder beschreven. Niet alle genoemde interventies zijn doorontwikkeld. De burendag waarmee een begin is gemaakt tussen het verbinden van oud en jong en de uitbreiding van de mogelijkheid voor eten bij de Hullen zullen hier verder worden beschreven. Om de ervaringen van deze interventies in kaart te brengen zijn er een aantal interviews geweest met professionals, vrijwilligers en burenen van de Hullen (N=4).

6.1 Samen ontmoeten en eten in de Hullen

Uit de interviews en inspiratiesessies in de eerste fasen van dit onderzoek bleek dat er behoefte is aan meer mogelijkheden voor ontmoeting in de kern van Oldebroek. De Hullen biedt sinds juni 2024 weer de mogelijkheid om dagelijks aan te schuiven bij de maaltijden in de Hullen voor de burenen en familieleden. Ook is er een wijkbuffet wat één keer per maand wordt georganiseerd.

Uit een gesprek met een professional van de Hullen en een vrijwilliger komt naar voren dat er elke dag wel mensen uit de buurt langs komen om aan te sluiten bij het eten. Dit kan via een aanmelding maar mensen kunnen ook zo langs komen en mee-eten. Er komen gemiddeld rond de tien personen uit de buurt een maaltijd nuttigen. Het is een christelijk huis, daarom wordt de maaltijd geopend met een dagboekje en stil gebed. Voor de vrijwilliger is het een waardevol moment. (DH3B) Hij eet hier met z'n vrouw maar hij levert ook een bijdrage aan de Hullen door mee te helpen opruimen. De vrijwilliger geeft aan het erg prettig te vinden en laagdrempelig. Het wijkbuffet is wat duurder, vijftien euro. Het wijkbuffet is nog wat minder bekend en wordt nog verder uitkristalliseerd in de toekomst.

De professional van de Hullen geeft aan dat mensen steeds zelfzamer moeten worden en dat mensen uit de buurt juist eenzamer worden. Belangrijk is dat de drempel laag is

voor mensen uit de buurt om aan te sluiten. *“We willen die drempel laag houden dat gewoon iedereen voelt van nou, ik kom weer bij mijn vader, mijn moeder, mijn vrouw, samen aan tafel dat willen we nabootsen, thuiskomen” (DH3A).* De mensen die er nu komen eten geven aan het prachtig te vinden. *“De mensen die er nu komen geven aan het prachtig te vinden, het is een stukje mee genieten met elkaar” (DH3A).* De vrijwilliger die meehelpt bij het organiseren van de maaltijden voor de burenen en familieleden geeft aan dat het ook voldoening geeft om mee te helpen: *“Het helpen als vrijwilliger geeft voldoening en erkenning, niet alleen het doen, maar ook het hele sociale gebeuren. Mensen die met elkaar omgaan, de interactie met de koks en de vrijwilligers. Ja, de mensen moeten het gewoon proeven. Letterlijk en figuurlijk.” (DH3B).*

Burendag

De burendag heeft plaatsgevonden op 28 september, er kwamen ongeveer 50 mensen op af, vooral familieleden en burenen rondom de Hullen. Er was een bingo en een speurtocht voor jong en oud. De gemeente was aanwezig met een workshop over ouder worden in Oldebroek (bijlage). De bewoners hebben meegedaan door bijvoorbeeld dingen uit te delen en overall was er betrokkenheid en energie aldus de professional van de Hullen.

Uit een gesprek met een professional van de Hullen blijkt dat de urgentie van het meer open stellen en verbinden met de buurt duidelijk naar voren komt. *“Dat is een maatschappelijke nood, he, dat we gewoon naar de maatschappij kijken, dan weten we dat we gewoon onze horizon moeten verbreden, want het wordt hier steeds lastiger. We willen gastvrij zijn. We willen heel graag dat hier gewoon ja ook richting het ontmoetingsgebeuren dat dat een beetje op gang gaat komen en dan was dit een hele mooie gelegenheid (DH1)”* De professional vertelt dat ze mensen uit de buurt heeft gevraagd mee te helpen aan de burendag. Ze is gewoon op de fiets gestapt en de buurt doorgedaan. *“Ik heb gewoon*

aangebeld bij een aantal burens. Sommigen, die hadden ook zoiets van, nee, maar er waren ook dus een aantal die zeiden, oh, wat leuk dat je ons benadert."

De professional is samen met de burens, aangesteld als ambassadeurs, gaan brainstormen over hoe de burendag vorm kon krijgen, wat er nodig is en ook wat de wensen zijn van de burens. De burens hebben bijgedragen door bijvoorbeeld cake te bakken voor bij de koffie. Drie ambassadeurs van de straten hebben aangegeven volgende keer weer mee te denken en te helpen, de verantwoordelijkheid wordt gevoeld om samen als burens elkaar te ontmoeten.

"De Hullen hoort er bij en is ook gewoon een buur" (DH1). De burendag is opgezet met het idee dat de mensen weten dat ze welkom zijn in de Hullen en gastvrijheid hoog in het vaandel staat: *"Dat mensen weten van; we zijn welkom in de Hullen We kunnen als we wat willen, dan kunnen we ons daar melden. We worden gastvrij ontvangen. We kunnen wat betekenen of een wandelingetje of spelletje doen of een gesprekje met iemand... We hebben elkaar daarvoor nodig" (DH1)*

De professional geeft aan dat ze erg verrast is door de grote betrokkenheid en verantwoordelijkheid die de burens hebben getoond rondom de organisatie van de burendag. De Hullen start binnenkort met het open deuren beleid, de professional verteld dat de burens rondom de Hullen ook een oogje in het zeil houden. De straten hebben al WhatsApp-groepen. Wel kan dit in de toekomst nog gemonitord worden hoe dat functioneert en waarvoor precies deze app groep wordt gebruikt. Ook wordt rondom kerst een kerstmarkt georganiseerd in samenwerking met de Goede Herder Kerk. Hier wordt ook gewerkt aan verbinding en ontmoetingen tussen jong en oud.

6.2 Mogelijke samenwerkingsvorm

Uit het participerende observatie onderzoek komt naar voren dat ter borging van de verdere ontwikkeling van interventies dan wel het ontstaan van nieuwe initiatieven er een begin is gemaakt met het opzetten en uitvoeren, maar dat de borging voor de toekomst meer nodig is. We hebben daarom onder andere contact gezocht met Dhr. Luit Hummel regio-coördinator van Nederland zorgt voor elkaar (NLzve). Zij geven aan dat het belangrijk is de ambitie, strategie en aanpak in

een dorpsvisie op te nemen. Dit op initiatief van de inwoners zelf. De kwartiermaker heeft deze aanpak voorgelegd aan Buurtbelang waarna deze optie door dorpscontactambtenaar verder wordt verkend bij Oldebroek voor elkaar.

Samenwerken in de wijk

Het project Samenwerken in de wijk (SIDW) is erop gericht inwoners met een (meervoudige, complexe) zorgvraag en kwetsbare doelgroepen zo dicht mogelijk bij huis passende zorg en ondersteuning te bieden. Dit project is gericht op zorgpartijen. Aangezien deze op termijn uit zullen gaan van voldoende buurtkracht om hun zorgaanbod optimaal te kunnen laten aansluiten bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoners, zal samenredzaamheid hier logischerwijs een rol gaan spelen. De beleidsambtenaar die hier coördineert ziet vooralsnog geen andere mogelijkheid voor aansluiting vanuit dit project dan de aansluiting van een formele partij zoals de Hullen.

Dementievriendelijke gemeente

Zoals eerder genoemd zijn er interventies die binnen dit project naar boven kwamen niet direct een logische om door de Hullen van ondersteuning te worden voorzien. De mogelijkheden die de in november verkregen status van Dementievriendelijke gemeente met zich meebrengt biedt hier handvaten.

6.2 Uitkomsten met betrekking tot het proces

Gedurende de anderhalf jaar van het proces van uitvoering hebben informele en formele partijen elkaar op inhoud goed weten te vinden en een in ieder geval voor tijdelijk een intensieve relatie opgebouwd. Hoe deze samenwerking verder gestalte gegeven kan worden is nog wel de vraag. De partijen opereren veelal vanuit hun eigen agenda, perspectief, belang en cultuur.

De volgende observaties geven een beeld van de opvattingen: **Inwoners** toonden gedurende het project minder betrokkenheid. Ze waren minder aanwezig bij de inspiratiesessies dan de professionals. Onduidelijk is nog waardoor dit komt. Het kan met eigenaarschap te maken hebben van dit

project. Het project is door professionals vanuit de gemeente en de zorginstelling opgezet en wellicht ligt het eigenaarschap dan minder bij de inwoner. Nader onderzoek is hiervoor nodig.

De ondernemers zoeken een rol met betrekking tot samenredzaamheid (in bredere zin maatschappelijk ondernemen), maar zolang niet helder wordt op welke ondersteuning (vanuit het project, de inwoners, de Hullen, de gemeente, informele partijen) zij bij hun inzet zouden kunnen rekenen, is het lastig investeren in dergelijke activiteiten. Hier ligt een uitdaging voor de kartrekkers van het project samenredzaamheid (gemeente, zorgverlening Het Bakken en Buurtbelang) om de mogelijkheden van de ondernemers meer te benutten omtrent het omzien naar elkaar voor de toekomst.

De kerken organiseren veel binnen hun eigen geledingen, zij zijn op zoek naar hoe en waarop zij zich moeten richten als het gaat over de veranderingen in de toekomst, zorg en omzien. Ook hier ligt een uitdaging voor de kartrekkers van het project samenredzaamheid om de kracht van de kerken meer te benutten.

De gemeente trekt initiatieven naar zich toe, dit zowel onbedoeld als gevolg van de onduidelijkheid waar inwoners wel of niet op kunnen rekenen, dan wel vanuit moeten gaan waar zij zelf het initiatief moeten nemen, dan wel bedoeld waar zij eenzijdig de (inwoner) betrokkenheid bepaalt.

De gemeente heeft verschillende initiatieven lopen in het sociaal en zorgdomein (soms in samenwerking met andere gemeenten) maar afstemming lijkt dan niet altijd te hebben plaatsgevonden. Dit maakt dat er vaak een appél gedaan wordt op dezelfde mensen dus een meer integrale aanpak lijkt behulpzaam. Betrokkenheid van inwoners zou eveneens behulpzaam kunnen zijn. En dat in een meer gelijkwaardige en meer op basis van wederkerigheid gebaseerd dan nu het geval is.

Zorg- en welzijnspartijen zijn allen druk om zorg te verlenen en daarbovenop komt de inzet om de benodigde zorgtransitie vorm te geven. Deze laatste wordt met name gekenmerkt door de interne koerswijzingen en aanpassingen. Ook is de geprotocolleerde werkwijze wellicht een belemmering. Wederom ligt hier een uitdaging voor de kartrekkers van het project samenredzaamheid om dit onderwerp op de agenda te krijgen.

6.3 Samengevat

De Hullen, de gemeente, de kerken zijn actief bezig om het ontmoeten in de kern van Oldebroek te versterken. De burendag en de mogelijkheid om te eten bij de Hullen zijn hier voorbeelden van. De andere interventies (bijvoorbeeld het ontmoeting elders in de kern) die tijdens de sessies en interviews aan de orde zijn geweest hebben nog meer concretisering nodig. Dit kan in de toekomst verder uitgewerkt worden door de samenwerking tussen de gemeente, de Hullen en andere in het onderzoek betrokken partijen verder te ontwikkelen. Deze samenwerking zou in het kader van Samenwerken in de wijk en Dementievriendelijke gemeente verder kunnen worden verkend en vormgegeven. Naast genoemde formele partijen is het dus zaak de inwoners een plek te geven. Dit zou in de vorm van de aansluiting van buurtbelang en/of Oldebroek voor elkaar kunnen.

7. Conclusie/Discussie/Aanbevelingen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke antwoorden zijn gevonden op de vragen die aan het begin van het project gesteld zijn. Daarbij komen de inhoudelijke en methodologische beperkingen aan de orde.

7.1 Conclusie

De vraag waar het waarderend onderzoek zich op richtte, was: Op welke manier ziet Oldebroek naar elkaar om en wat is er nodig om dit te versterken met het oog op de toekomst? Uit de gesprekken met inwoners en professionals blijkt dat er al veel gebeurt in Oldebroek. Oldebroek is een actieve gemeenschap en vele mensen zijn betrokken bij kerken, organisaties en het verenigingsleven. Toch vallen er ook mensen buiten de boot en zijn mensen eenzaam. Dit lijkt naar de toekomst alleen maar toe te nemen. Om het omzien naar elkaar te versterken en de samenredzaamheid voor de toekomst meer te borgen is het nodig dat er meer mogelijkheid is voor ontmoeting, ontmoeting die het omzien naar elkaar bevordert. De verschillende mogelijkheden die werden genoemd door de betrokkenen bij de plenaire sessie bij dit onderzoek zijn bijvoorbeeld een WhatsApp groep, ontmoetingsruimte in de Hullen, jong en oud meer verbinden. Ook door de respondenten die individueel of in groepsverband geïnterviewd zijn, zijn meerdere behoeften en opties genoemd zoals het maatjes project. In de fase Design en Deliver van dit onderzoek zijn vooral de interventies eten in de Hullen en het stimuleren van ontmoetingen zoals de burendag geëvalueerd. De andere interventies krijgen wellicht later een vervolg en worden door de gemeente, de Hullen en andere bij dit project betrokken partijen verder uitgekristalliseerd.

De volgende onderzoeksvragen vanuit het bredere perspectief worden hier nog uitgelicht.

Een goede werkwijze om samen met inwoners tot plannen voor samenredzaamheid te komen heeft voor Oldebroek nog verdere uitwerking nodig.

Er zijn mooie initiatieven, echter de verbinding tussen de verschillende initiatieven kan nog verbetering gebruiken. Daarbij speelt dat de betrokken partijen vooralsnog sterk vanuit hun eigen perspectief acteren. Er is in die zin nog onvoldoende begin gemaakt om tot een aanpak te komen vanuit een gezamenlijke motivatie, ambitie en strategie. Evenmin zijn er nu voldoende mogelijkheden gecreëerd om vanuit je eigen organisatie ruimte en mandaat met elkaar te experimenteren. De genoemde interventies zijn in die zin losse initiatieven waarvan de verantwoordelijkheid bij individuele organisaties en of personen ligt. Met betrekking tot inwonersinitiatieven is er in beginnende mate borging en verandering tot stand gekomen, maar dit is zeer summier en heeft nog veel verdieping en uitwerking nodig.

Gelijkwaardig samenwerken is zeker een aandachtspunt. Alle partijen werken zoals al eerder aangegeven vanuit hun eigen context, motivatie, mogelijkheden, cultuur en gedragingen. Niet alleen tussen formele partijen, tevens tussen inwoners en formele partijen. Om inwoners een plek op het speelveld te geven zullen zij zelf een stap voort uit moeten zetten, maar zeker zullen ook de formele partijen op basis van gelijkheid en wederkerigheid een modus moeten zien te vinden. Niet alleen Oldebroek kern worstelt hiermee. In veel omgevingen waar aan gemeenschapsvorming wordt gewerkt is het zoeken.

7.2 Discussie

Dit waarderend actieonderzoek kent zeker beperkingen. De veranderingen in het kernteam, het zoeken naar nieuwe interne strategieën en het aanstellen van nieuwe rollen binnen de gemeente en De Hullen, los van dit onderzoek, hebben geleid tot verstoringen. Deze verstoringen zorgden voor onduidelijkheid, wat op zijn beurt resulteerde in een afname van de betrokkenheid van inwoners. Dit verminderde niet alleen het aantal respondenten, maar beïnvloedde ook het onderzoek en de resultaten. Er is in januari 2024 een kernteam aangesteld. Dit kernteam is in augustus 2024 veranderd van samenstelling. Tegelijkertijd zijn er bij onder

andere de gemeente en de Hullen interne organisatie wijzingen doorgevoerd (zie in het kader hieronder). De beweging, het eigenaarschap op bepaalde onderwerpen als mede het tot nu toe gezamenlijk ontwikkelde gedachtegoed zijn hierdoor geraakt. De naar voren gebrachte onderwerpen door de inwoners bij de interviews en de inspiratiesessie raakten hierdoor uit zicht en zijn om die reden tot op heden minder ver, of op een andere wijze, ontwikkeld. Immers de nieuwe kernleden, als mede nieuwe professionals vanuit de Hullen en de gemeente waren niet betrokken bij de inspiratiesessies en maakten voor het eerst kennis met dit onderzoek naar samenredzaamheid. Door onduidelijkheid over de te volgen koers nam vervolgens de deelname van de inwoners af bij ingeplande vervolgsessies. Er zijn meerdere initiatieven geweest vanuit de kerngroep om momenten in te plannen waarin de bedachte interventies verder door ontwikkeld konden worden. Helaas lijkt het draagvlak van de betrokkenen afgenomen. De redenen hiervoor zijn mogelijk de eerder genoemde onduidelijkheid, maar het kan ook zijn dat er een te grote tijdsspanne tussen de inspiratiesessies heeft gezeten door de zomerperiode. Tijdens de inspiratiesessies waren er anderen aanwezig dan de geïnterviewden bij verschillende activiteiten zoals de beweegtuin en de senioren voetbal. Het gevoel van eigenaarschap omtrent interventies om het omzien naar elkaar te versterken in Oldebroek kan hierdoor ook afgenomen zijn.

Gedurende dit onderzoek zijn er verschillende nieuwe functies in de Hullen en de gemeente ontwikkeld die invloed hebben op dit onderzoek. De functie van opbouwwerker vanuit de gemeente is een rol die in het Adviesrapport (2023) geadviseerd is. Er zijn twee opbouwwerkers gestart in september 2024. Ook is de coördinator informele zorg van de Hullen in oktober 2024 gestart met de functie waarin ook een doel is de ontmoetingen in de wijk te stimuleren en een ontmoetingsruimte te bewerkstelligen.

Ook waren er gedurende dit project meerdere projecten opgestart die inhoudelijk raakvlakken hadden met dit onderzoek, zoals de Dementievriendelijke gemeente en het initiatief Samenwerken in de wijk (over zorg voor kwetsbare

ouderen). Soms was het niet duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe deze verschillende projecten elkaar meer hadden kunnen betrekken en versterken.

7.3 Aanbevelingen

Zoals aangegeven zijn er nog andere behoeften, ideeën en interventies tijdens de sessies en interviews aan de orde gekomen. Deze behoeven verdere concretisering. Het is goed om te realiseren dat deze interventies door de inwoners als belangrijk en relevant gezien worden. Het is in dezen aan de Hullen en de gemeente/welzijn om aan deze verwachtingen een vervolg te geven. Dit kan vanuit activiteiten van de Hullen als ook onder de vlag van Dementievriendelijke gemeente, of welzijn in bredere zin.

Het gaat concreet om de volgende behoeften:

1. Ontmoeten elders dan in de Hullen in Oldebroek kern (onder andere bij supermarkt en of andere middenstand);
2. Activiteiten tussen jong en oud in de Hullen;
3. Activiteiten tussen jong en oud elders in Oldebroek kern;
4. Whatsappgroep ten bate van signalering en hulpservice verwarde personen Oldebroek kern

Het is belangrijk dat tijdens een project zoals dit de leden van het kernteam in dezelfde samenstelling blijven functioneren. Dit team borgt de benodigde kwaliteit, en creëert in gezamenlijkheid de benodigde initiatieven, inventiviteit, creativiteit, eigenaarschap, leiderschap en toewijding. Als er een wisseling plaatsvindt in het team is het belangrijk dat de overdracht goed en zorgvuldig plaats vinden.

Methodologisch is het van belang om zoveel mogelijk dezelfde inwoners te betrekken bij de verschillende fasen van waarderend actieonderzoek zodat het eigenaarschap en de samenwerking met de inwoners geborgd is en de urgentie en de ontwikkeling van de interventies door de inwoners gedragen wordt. Hierin is een aanpak waarin de geïnterviewde van meet af aan ook bij de plenaire besprekingen aanwezig zijn te prefereren.

Het betrokken respondenten aantal is wat laag, wenselijk zou zijn deze groep te vergroten. Dit zou meer kunnen door huis aan huis mensen te vragen deelnemer te zijn. Aanvankelijk is dit niet gedaan omdat destijds in de straten rond de Hullen inwoners negatieve ervaringen opgedaan hadden bij huis-aan-huis-benaderingen. Dit is naderhand ten dele toch opgepakt door de Hullen. De professionals, betrokken bij de opzet van de burendag, zijn langs de deuren gegaan om ambassadeurs te werven. Dit is een goed voorbeeld van het actief benaderen van burens rondom de Hullen.

Het is raadzaam gedurende het verloop van het onderzoek een overzicht te hebben van de projecten en events die er zijn rondom de overlappende thema's en hier de betrokken projecten continue over te informeren zodat er wellicht meer samenwerking mogelijk was. Zoals bijvoorbeeld het project Samenwerken in de wijk en Dementievriendelijke gemeente. Deze projecten gaan over dezelfde onderwerpen. Hierbij kan het onderwerp samenredzaamheid wellicht een vervolg krijgen en doorontwikkeld worden. De regie en verantwoording om dat overzicht te creëren en partijen te verbinden lijkt een verantwoording van de gemeente. Het is raadzaam deze verantwoording goed af te stemmen.

In de Regiovisie Samenredzame gemeenschap (Regiovisie, 2023) staat dat de gemeente meer wil samenwerken met de inwoner zodat voor de toekomst er een samenredzame gemeenschap is in Oldebroek. Met dit onderzoek naar het omzien naar elkaar en wat er nodig is dit te versterken, is een begin gemaakt met het meer ontmoeten van elkaar om zo een bijdrage te leveren aan de betrokkenheid en verbinding met elkaar als inwoners van Oldebroek. Tevens heeft het duidelijk gemaakt dat samenwerking tussen en met formele partijen een belangrijke voorwaarde is om tot een gezamenlijke aanpak te komen waarin de juiste mix tussen vraag en aanbod gevonden kan worden. De beweging die is ingezet, de partijen die elkaar gevonden hebben op dit thema zouden idealiter een vervolg kunnen krijgen in een netwerksamenwerking. Aangezien samenwerken in de wijk, al een groot aantal partijen bij een brengt op het onderwerp ouderenzorg zou het goed zijn te verkennen of en hoe ook

het onderwerp samenredzaamheid een thema binnen dit netwerk kan worden. Zoals in de inleiding is aangegeven zijn de verwachtingen dat de zorg op den duur alleen nog goed en duurzaam geleverd kan worden vanuit de inzet van de combinatie van buurtkracht en professionele hulpverlening. De bevordering van de samenwerking tussen beiden zou in dat verband goed passen in Samenwerken in de wijk.

Samenwerken hoe doe je dat?

Vanuit de eerder genoemde ABCD-methodiek is een aanpak voorhanden die samenwerking mogelijk maakt waarin op basis van gelijkheid en wederkerigheid met inwoners gewerkt wordt. De 'beweging' samenredzame gemeenschap Oldebroek, zou door de mogelijkheden die bijvoorbeeld vanuit het concept dorpsondersteuner, een inwoner, wordt geboden verder opgepakt, geborgd, en uitgewerkt kunnen worden. De 'bruggenbouwer' die namens de inwoners partijen aansluit bij de ontwikkelingen zoals Dementievriendelijke gemeente en Samenwerken in de wijk, en die de ABCD-methode in de praktijk weet te brengen. Dorps- of wijkondersteuners zijn de ogen en oren van zorgzame gemeenschappen en vormen de verbindende schakel tussen bewoners en (informele) zorgverleners. Ze zijn in steeds meer dorpen en wijken actief en heten ook wel dorpscoördinator, buurtregisseur, wijkconciërge of buurt assistent. Het Baken, de gemeente en Buurtbelang zouden zich hier voor kunnen inzetten. Op kleine schaal is hiermee al een begin gemaakt rondom de Hullen door het in het leven roepen van ambassadeurs. Het formaliseren richting een dorpsondersteuner zou een goede volgende stap zijn.

Literatuur

Abbey, E., Craig, C. & Mayland, C.R. General practitioners' perceptions of compassionate communities: a qualitative study. *BMC Palliat Care* **19**, 97 (2020). <https://doi.org/10.1186/s12904-020-00597-y>

Concept Regio Visie 2030. (2023) Over ouder worden op de Noord-Veluwe Een samen redzame gemeenschap.

Elderink, M. (2021). *Handboek Participatief Actieonderzoek*. Uitgeverij SWP Amsterdam.

Gemeente Oldebroek (2023) Adviesrapport Versterking welzijn in Oldebroek. Geraadpleegd op 18-7-2024, van <https://oldebroek.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/a93c77f8-aafc-4c98-8cd9-cadb0c1f2f51?documentId=cbb9abad-c46e-48d0-a505-1f7483f1b834&agendaltemId=b83af94e-91f0-4764-85b1-b6ea50fc1fd8>

Gezond en actief leven akkoord. (2023) Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport versie 1.0 Januari 2023

Hupkens, S., Machielse, J. E. M., Goumans, M. J. B. M., & Derkx, P. H. J. M. (2018). Meaning in life of older persons: An integrative literature review. *Nursing Ethics*, *25*(8), 973-991.

Iersel, J. & Echteld, M. (2019) Zingeving van ouderen in de participatiesamenleving, ook als het leven schuurt. *Geron volume 21, issue 1*.

Jager-Vreugdenhil, M., Algera, M., Bos-de Groot, E., Haarsma, A., Wisselink, M., Stouten-Hanekamp, M., & Van

der Vinne, T. (2022). *Nederland Participatieland. De ambitie van de transitie in het sociaal domein en de praktijk volgens inwoners en professionals*. Hogeschool Viaa.

Kellehear, A. (2013). Compassionate communities: end-of-life care as everyone's responsibility. *QJM*, *106*(12), 1071-1075. doi:10.1093/qjmed/hct200

Masselink, R., De Haan, J., Hugenholtz, N., Rossum, M., Schwippert, R.P. (2020) *Veranderen met appreciative inquiry*. Boom Uitgevers Amsterdam.

Movisie (2018). *Methodebeschrijving ABCD*. Movisie. Geraadpleegd op 20 december 2024 van <https://www.movisie.nl/sites/default/files/2018-03/Methodebeschrijving-ABCD.pdf>

Netwerkmakers. Opgehaald op 20-8-2024 van <https://www.netwerkmakers.nl/>

O'Leary, Z. (2014). *The essential guide to doing your research project* (2nd ed.). London: SAGE.

Pani-Harreman, K. (2023) *The place to be: guiding the activation of a community to facilitate ageing in place*. (Proefschrift Hogeschool Zyud. Lectoraat Facility Management)

Ring, L., Liebman, M., Glicksman, A., Rodriguez, M. (2019) Creating new models for aging in place; diverse communities and the navigation of long-term service and supports. *Innov Aging*. 2019 Nov 8;3(Suppl 1):S228-9. doi: 10.1093/geroni/

igz038.843

Van der Vaart, W. & Machielse, A. (2023) SEE ME Sociale inclusie en zinvol ouder worden in Europa. Zes goede praktijken in de ouderen zorg. *Geron* volume 30, issue 4.

Verhoeven, N. (2020). *Wat is onderzoek?* Boom Uitgevers Amsterdam.

Verkooijen, L. (2018) V&VN Presentatie Zelfredzaamheid en eigen regie, begrippen ontward. Geraadpleegd op 14-7-2024 van <https://www.venvn.nl/media/okmlt1pv/1-5-zelfredzaamheid-eigen-regie-begrippen-ontward.pdf>

Weiss, R. (1974). The provisions of social relationships. In Z. Rubin (Ed.), *Doing unto others* (pp. 17-26). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Bijlagen

Bijlage 1

Bijlagen 1

Uitwerking Inspiratie sessie 1 Define en Discover World Café methode 20 september 2024

Samenredzaamheid

- Iets voor een ander doen
- Gemeenschapszin
- Je hebt aanjagers nodig
- Hoe kleiner de wijk hoe beter?
- Hoe kom ik uit mijn bubbel?
- Hoe wordt omgezien naar buitenkerkelijken?
- Steun vanuit de gemeente voor de vrijwilliger?
- Elkaar kennen
- Gemeenschappelijke activiteiten op korte afstand
- 0-100 jaar
- Wederkerigheid, ervaren dat het leuk is? Krokot, Pizza bakken
- Hulp niet van en krijgen maar ook weer terug geven.
- Gelijkwaardigheid
- Steeds minder betaald aan het bed, vrijwilliger oplossen
- Formele zorg wordt steeds kleiner
- Beeldvorming: ouders naar de Hullen betekend niet dat de informele zorg stopt, ouderen naar buiten op bezoek bij scholen: de instelling is eng om te bezoeken, griezelige drempel
- Professionals: handelings verlegenheid om mantelzorgers in te zetten
- Zorglab/ zorgpartijen om leerlingen betere keuzes te laten maken
- Ouder zijn is kwetsbaar hulp vragen, kinderen hebben het al zo druk/bescherming van de kinderen
- Als er wat is dan hoeven de burens dit niet te weten: gesloten deuren/hulp blijft binnen gezin

- Durf te delen
- Jongeren: bijbaantjes , woonvorm voor jongeren iets goedkoper kunnen wonen voor een kleine inzet
- WOC Elburg in Oldebroek: de kerk als ontmoetingsplek: goede herder kerk: de ruimte is er

Samenwerking

- PIO platform informele ouderzorg: elke zes weken
- NPU: contact met thuiszorg sociaal team
- Present: sociaal team contact met CJG, GGZ, veel via formele zorg/welzijn: flexteam voor kleinen klussen ook, mensen weten ze steeds meer te vinden
- Fysio: goede contacten huisartsen, SWO, Goed bezig
- Vrijwilligers: kortdurend iets doen
- Luctor/klus: st present geholpen met opzetten en daarna zelf door
- Uitdagingen: contact met huisartsen is moeilijk
- Huisartsen/medici zijn zich steeds meer bewust van nodige inzet welzijn: welzijn op recept is nodig
- Buurtcomité Oldebroek: wil huiskamer van Oldebroek
- Bakker de Jonker: toilet
- Boekhandel Pool is ontmoetingsplek/luisterend oor maar stopt
- Voorkant Boni zijn twee appartementen leeg: buurtkamer/
- Buurtkamer: kartrekker hebben
- De Hullen wil ook ontmoetingsplek zijn, missen vrijwilligers om te faciliteren: st present hier in betrekken?
- Buurtbewoners inzetten als vrijwilligers
- Na corona veel vrijwilligers weg
- SWO activiteiten niet altijd goed bezocht, is er wel

behoefte?

- Welzijn activiteiten willen we wel; opzetten, maar eerst moet iets opgezet worden/beschikbaar zijn/ondersteunen
- Verbinding onderzoek Gemeente Toekomst bestendige welzijn en uitkomsten en samen gemeente: hoe brengen we het samen?
- Diaconaal platform
- Luctor gemeenschap zicht in de Hullen
- Weekafsluiting in de Hullen
- Is Oldebroek inclusief: er vallen mensen buiten: statushouders
- Werkervaringsplaats status houders gestopt niet voldoende tijd/taal barrière
- Activeren jobcoach inzetten om mensen te begeleiden
- Omkijken naar elkaar: ja verschilt per buurt
- Mensen buiten kerk vallen buiten de boot

Verslag van de Inspiratie Sessie 2 Samenredzaam Oldebroek 28-5-2024 In de Hullen.

Er waren 18 mensen aanwezig vanuit verschillende organisaties, kerken, zorginstellingen en de gemeente, bewoners en professionals. Als eerste presenteerde Leida Janssen Onderzoeker vanuit Viaa werkplaats Sociaal Domein, de voorlopige resultaten van de eerste fase van het onderzoek. Hieruit komt naar voren dat de inwoners van Oldebroek zich met passie en compassie inzetten voor de medemens, actief zijn binnen verenigingsleven, straat en kerk. Wel zijn er aandachtspunten. Door de veranderende bevolking van Oldebroek en de gevolgen van de corona pandemie merken de inwoners dat sommige groepen ouderen er na corona weer meer alleen voor staan, en er een kloof ontstaat tussen de verschillende generaties. Ook is er behoefte aan een ontmoetingsruimte waarin mensen

elkaar kunnen ontmoeten. Verder kan er in de straten en buurten meer verbinding ontstaan door het versterken van buurtnetwerken. Vervolgens kreeg Arnold Messelink van Netwerkmakers het woord. In deze sessie stond het dromen over de gewenste situatie centraal. De groep werd in drie tafels verdeeld met verschillende thema's waarbij door middel van een tekening de gewenste droom in beeld werd gebracht.

Tafel 1. Open deuren beleid, hoe kunnen we de buurt betrekken? Tips die naar voren kwamen: een schoolzone creëren, veiligheid, hoe kan de bewoners weer staan en gaan waar hij/zij wil? Verkeersveiligheid is belangrijk, zebrapaden nodig, domotica, maar ook bv een whatsapp groep. Ook is er nodig dat de kennis over dementie wordt vergoot.

Tafel 2: Deze tafel heeft nagedacht over hoe de ontmoeting te versterken in Oldebroek

- Koffie tafel in de Plus of Boni?
- Samen eten (gratis te beschikking gesteld), bv open tafel in de Hullen voor een redelijke prijs?
- Buikschuifbaan, NR13 jongerenwerk
- Kwiekroute Wezep en Elburg, 13 oefeningen.
- De Hullen Pooltafel, Air hockey voor de jeugd?
- Toilet (openbaar)
- Koffiekar
- Dorpsoep

Tafel 3: Het zebrapad is nodig (had mn betrekking op Zuiderzeestraat). Reddingsbrigade: om dementerende terug te brengen, whatsapp groep, een netwerkkapp, vergrote buurt app, met ophaalservice.

Vervolgens ging het in een centraal gesprek over wat te realiseren en wie dit gaat uitvoeren.

Acties:

In het kader van bevordering van:

- Omzien naar elkaar:
 - De WhatsApp groep opstarten. Wie wil dit op zich nemen? De dominee wordt genoemd.
- Ontmoeting:
 - De Hullen: pooltafel, tafel air hockey voor de jeugd? Glas weg bij terras wellicht een optie voor meer openheid? Open tafel in de Hullen opstarten? Bijeenkomst met de buurt, herstarten van de maaltijden. Vanuit de Hullen gaat dit verder uitgewerkt worden? Zomerfestival, boerderij museum, bijbelfeest: plekken waar je jong en oud kunt verbinden.
 - De ijssallou benaderen: Dhr Dickhof
 - De Supermarkten in Oldebroek benaderen voor koffie tafel: Dhr Dickhof.
- Infrastructurele voorwaarden:
 - Het zebrapad, vervolg voor de toekomst in overleg met wethouder.
 - Een schoolzone creëren: in overleg met gemeente.
 - Domotica: de Hullen.
 - Toilet: niet nodig er zijn toiletten genoeg, meer bekendheid wellicht nodig?
- Informatie delen:
 - Dementie vriendelijk, meer kennis nodig: Gert Zomer

Vervolg:

- T/m de volgende bijeenkomst in de tweede helft van september zal door Marc Rinkes overleg op gang gebracht worden om daar waar mogelijk, passend en gewenst bovenstaande activiteiten concreter te maken en verder uit te werken.
- In september weer een nieuwe bijeenkomst om met een concept Plan van Aanpak te komen alsmede de voortgang van de acties te bespreken, deze te concretiseren en verder uit te werken.

Zwolle, 12-03-2024

Informatie over deelname aan het onderzoek naar Samenredzaam Oldebroek

Beste deelnemer,

Vanuit Hogeschool Viaa en de onderzoeksgroep Verbindende Gemeenschappen doen we dit onderzoek. U bent gevraagd om deel te nemen aan een onderzoek naar Samenredzaam Oldebroek. Graag informeren wij u over dit onderzoek.

1. Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het inzicht krijgen naar hoe er in Oldebroek wordt omgezien naar elkaar en wat er nodig is om dit te versterken voor de toekomst. Van dit onderzoek wordt een rapport geschreven.

2. Wat meedoen inhoudt

We willen graag horen welke ervaringen u op hebt gedaan met omzien naar elkaar in Oldebroek en welke ideeën u heeft voor de toekomst. Na het interview wordt een verslag gemaakt van het interview. Dit verslag krijgt u om te lezen of u verhaal goed is weergegeven.

3. Mogelijke voor- en nadelen

Een voordeel van meedoen aan dit onderzoek kan zijn dat het prettig is om uw verhaal te kunnen doen en uw ideeën te kunnen delen.

Een nadeel kan zijn dat het interview tijd van u vraagt. Daarnaast spreken we over uw ervaringen die persoonlijk zijn. U hoeft geen zaken te delen die u niet wilt vertellen.

4. Als u niet wilt meedoen of wilt stoppen met het onderzoek

Meedoen aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. Als u niet mee wilt doen hoeft u hiervoor geen reden te geven. Doet u mee aan het onderzoek? Dan kunt u zich op een later moment bedenken, ook tijdens het interview.

5. Gebruik en bewaren van uw gegevens

Voor dit onderzoek is het nodig dat sommige (persoons)gegevens worden verzameld en gebruikt. De gegevens bestaan uit audiomateriaal (geluidsopname van het interview) en een transcript (verslag) van het interview. Elke deelnemer krijgt een code, uw naam wordt niet gebruikt. Ook andere persoonsgegevens worden weggelaten in het verslag van het interview. Het verslag wordt niet toegevoegd in het onderzoeksrapport.

Al uw gegevens blijven vertrouwelijk. Alleen de onderzoekers weten welke code bij u hoort. De onderzoeksgegevens zijn in het onderzoeksverslag en bij een publicatie in een (wetenschappelijk) tijdschrift niet aan u te koppelen. De audio-opname en het afschrift worden bewaard bij de Hogeschool Viaa tot uiterlijk 31 december 2030.

6. Vergoeding voor meedoen

Aan het meedoen aan dit onderzoek zit geen vergoeding verbonden.

7. Bij vragen of klachten

Bij vragen kunt u contact opnemen met de onderzoekers:

Leida Janssen l.janssen@viaa.nl

Heeft u naar aanleiding van uw deelname aan dit onderzoek klachten of opmerkingen, dan kunt u contact opnemen met mevrouw M. Jager-Vreugdenhil, lector van het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken van Hogeschool Viaa.

Met vriendelijke groet,

Alie Velvis

Leida Janssen

Docent-onderzoekers bij het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken – Werkplaats Sociaal Domein- Lijn Verbindende gemeenschappen

Hogeschool Viaa

Toestemmingsformulier deelnemer Onderzoek Oldebroek

Graag de onderstaande punten aanvinken wanneer u akkoord gaat.

Ik heb de informatiebrief gelezen. Ook kon ik vragen stellen. Mijn vragen zijn voldoende beantwoord. Ik had genoeg tijd om te beslissen of ik mee doe.	☐
Ik weet dat meedoen vrijwillig is. Ook weet ik dat ik op ieder moment kan beslissen om toch niet mee te doen of te stoppen met het onderzoek. Daarvoor hoef ik geen reden op te geven.	☐
Ik geef toestemming voor het verzamelen en gebruiken van mijn gegevens op de manier en voor de doelen die in de informatiebrief staan.	☐
Ik weet dat sommige personen mijn gegevens in kunnen zien. Die personen staan genoemd in deze informatiebrief.	☐
Ik geef toestemming om mijn gegevens maximaal 15 jaar beveiligd te bewaren bij Hogeschool Viaa.	☐
Ik wil meedoen aan dit onderzoek.	☐

Naam :

Handtekening :

Datum:

Ik verklaar dat ik deze deelnemer volledig heb geïnformeerd over het genoemde onderzoek. Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan breng ik hem/haar daarvan tijdig op de hoogte.

Naam onderzoeker (of diens vertegenwoordiger):

Leida Janssen

Handtekening:

Datum:

U ontvangt een kopie van de getekende toestemmingsverklaring. Het origineel wordt bewaard bij de Hogeschool Viaa.

Interview Gids Inwoners Oldebroek

Eén van de uitdagingen op dit moment is de zorg rondom ouderen en hoe we in de samenleving, met de verschillende generaties voor elkaar meer kunnen gaan zorgen, Samenredzaam wordt dit genoemd.

Het doel van dit onderzoek is om in kaart te brengen hoe de inwoners van Oldebroek naar elkaar omzien en op welke onderdelen dit versterkt kan worden. We zijn op zoek naar uw ervaringen en verhalen over wat werkt er al en wat kan anders in de toekomst?

Heeft u op dit moment vragen of zijn er dingen onduidelijk?

U heeft de informatiebrief over het onderzoek en het gebruik van uw gegevens ontvangen en het toestemmingsformulier. Zou u deze willen ondertekenen?

Laten we dan nu het onderzoek starten. Het interview duurt ongeveer 15-30 minuten.

Mag ik het opnamebandje starten?

Respondent beantwoord bevestigend.

Algemene Vragen:

Naam:

Leeftijd:

Kerkelijk genootschap:

Beroep vroeger/ nu:

Ergens vrijwilliger, waar?

Ouder worden en afhankelijkheid:

Hoe kijkt u naar de toekomst, u wordt ouder, hoe ziet u dat voor zich?

Waar hebt u nu en dan behoefte aan?

Hoe kijkt u aan tegen afhankelijk zijn?

Wie gaat voor u zorgen als u kwetsbaar en afhankelijk wordt?

Hebt u daarover nagedacht?

Omzien naar elkaar:

Hoe vind u dat er naar elkaar wordt omgezien in Oldebroek?

Kunt u voorbeelden noemen van hoe er omgezien wordt naar elkaar?

Hebt u een succes verhaal of juist een schrijnend verhaal? Kunt u een voorbeeld noemen uit uw eigen leven?

Zorgt u nu voor iemand of ontvangt u zorg? Wat maakt dat u dit doet?

Waar is de plek waar u steun ontvangt in de maatschappij?

Hebt u ontmoetingen in de wijk? Ontmoet u in diversiteit? (Jong, oud, cultuur, religie) wat maakt dat u dat wel/niet doet?

Hebt u buurt contacten? Waaruit bestaat dat?

Welke ruimtes in de buurt dragen het potentieel om contact tussen buurtbewoners te stimuleren?

Vrijwilligers/ Club/Groep

Bent u ook ergens vrijwilliger in Oldebroek?

Wat maakt dat u dit wel/niet doet?

Bent u lid van een club of gemeenschap, waarom wel/niet?

Wat ontvangt u daar en brengt u daar?

Hoe ziet deze groep naar elkaar om?

De Hullen:

Hoe ziet u de Hullen in de toekomst voor u?

Wat verwacht u daarvan?

Zou u zich ook voor de Hullen willen inzetten?

Waarom wel/niet?

Toekomst:

Welke sterke punten en kansen zijn er in deze gemeenschap omtrent omzien naar elkaar?

Wat is de ideale manier van omzien naar elkaar?

Welke activiteiten kunnen gaan helpen?

Wat zou u zelf willen bijdragen?

Hoe kunnen andere mensen helpen om deze situatie te bereiken?

Bijlagen 2

